

SLOVENCİ V

REZIJI?

STR. 2

Kak mali

Jezuš sem išo

s krispanom

STR. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 6. novembra 2014 ☼ Leto XXIV, št. 45

PREDSEDNIK R SLOVENIJE BORUT PAHOR ODLIKOVAL ZAMEJCE

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je 30. oktobra na posebni slovesnosti v kristalni dvorani predsedniške palače v Ljubljani izročil odlikovanja, medalje za častno dejanje, trem predstavnikom slovenske skupnosti v Avstriji in na Madžarskem. Odlikovanja so prejeli gospa *Irena Pavlič*, gospod *Hanzi (Johann) Ogris* in gospod *Mirko (Friedrich) Kumer*:

Slovesnosti so se udeležili visoki predstavniki slovenskega političnega življenja, med njimi tudi prejšnji predsednik Slovenije dr. Danilo Türk, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc, državna sekretarka Dragoljuba Benčina, med gosti so bili tudi predstavniki diplomatsko-konzularnih predstavništev, med njimi slovenska veleposlanica v Budimpešti Ksenija Škrilec in generalni konzul v Monoštru Dušan Snoj. Po budo, da bi Irena Pavlič prejela visoko slovensko odlikovanje, je dalo veleposlaništvo RS v Budimpešti. Odlikovanko so v Ljubljano pospremili tudi predstavniki porabske slovenske skupnosti, med njimi oba predsednika krovnih organizacij Martin Ropoš in Jože Hirnök ter zagovornica slovenske skupnosti v madžarskem parlamentu Erika Köleš Kiss, z njo so se veselili njeni sorodniki in bivši učenci na števanovski šoli.

Medaljo za častno dejanje je Irena Pavlič prejela za izjemne zasluge in dejanja posebnega

Odlikovanci (z leve) - Mirko (Friedrich) Kumer, Irena Pavlič in Hanzi (Johann) Ogris s predsednikom R Slovenije Borutom Pahorjem

Irena Pavlič z bivšimi učenci iz Števanovec in predsednikom DSS Martinom Ropošem. Z leve: Klara Fodor, Martin Ropoš, Irena Pavlič, Laci Kovač in Elizabeta Bedi Soós

pomena za utrjevanje položaja slovenske narodne skupnosti in njene kulturne identitete na Madžarskem. V zahvali predsedniku Republike Slovenije Borutu Pahorju je Irena Pavlič povedala, da so Slovenci pred četrtoletja v Budimpešti ustanovili društvo z željo po ohranjanju lastne identitete in vrednot. Povedala je tudi, da se vedno več mladih odloča za učenje slovenskega jezika, kar jo zelo veseli in ji daje upanje, da bo slovensko društvo v Budimpešti delovalo še dolgo. Predsedniku se je zahvalila, ker je ocenil, da je njeno delo vredno tako pomembnega odlikovanja, in izrazila vso hvaležnost Republiki Sloveniji, njeni matični domovini, brez katere društvo ne bi moglo delati.

Slovesnost so kulturno popestrili nekdanji učenci Irene Pavlič iz Števanovcev (Klara Fodor, Elizabeta Bedi Soós in Laci Kovač), ki so uprizorili gledališko igro z naslovom Čakajoč na razredničarko. Besedilo za kratko igro je napisal vodja števanovske gledališke skupine, učitelj Laci Kovač, ki je v njej izpostavil predvsem pozitivne lastnosti nekdanje razredničarke, kot so njena prizadevanja za slovenski jezik, skromnost in neposrednost, ki jih je ohranila tudi v Budimpešti.

Ireni Pavlič čestitamo tudi v imenu sodelavcev uredništva časopisa Porabje, pogovor z njo bomo objavili v v eni od prihodnjih števil.

Marijana Sukič

SLOVENCİ V REZIJİ?

Knjiga *Dejana Valentinčiča Slovinci v Reziji? - Pravni položaj in dejansko življenje slovenske jezikovne manjšine* (v Italiji) prinaša poglobljene informacije o manjšini, o kateri v Sloveniji ni znanega toliko, kot, recimo, o Slovencih na Koroškem ali, če ostanemo v isti državi, o Slovencih na Tržaškem in Goriškem.

V Spremni besedi dr. Metej Avbelj zapiše: Rezija kot drugi obraz Evrope in poudari, da knjiga ponuja natančno pravno in sociološko analizo položaja slovenske manjšine v Reziji. Pojasni tudi: »Knjiga zgovorno nosi naslov z vprašajem na koncu. S tem skuša izpostaviti zapleten značaj Rezije in njenih ljudi.« Ker ima v slovenski zavesti »Rezija nekako skrivnost, skorajda mitološki status. Slovenski otroci se z njo prvič srečajo v priljubljeni pravljici Zverinice iz Rezije in ta spomin ostaja z njimi, podzavestno, skoraj kot kraj, ki nam je bil odvzet, ločen od domovine, ki pa ga vendarle naseljujejo ljudje slovenskega porekla.« V uvodnem zapisu dr. Matevža Tomšiča tudi preberemo: »Manjšinska situacija v Reziji je posebna in drugačna v primerjavi z ostalimi, s slovensko manjšino poseljenim ozemljem v Italiji... Govorimo lahko o »razdeljeni identiteti«, pri kateri se del skupnosti čuti Slovence, drugi del pa zanika slovenski izvor in se prepozna kot del furlanske ali italijanske narodne skupnosti.«

Avtor v uvodu spomni, da Slovenci živijo v eni izmed 20 italijanskih dežel, v Furlaniji-Juljski krajini, ki je razdeljena na štiri pokrajine, slovensko poselitveno območje se razteza v treh: Tržaški, Goriški in Videm-

ski pokrajini. »Zgodovinski razvoj Slovencev v različnih pokrajinah je bil zelo različen in posledično je tudi danes realnost med posameznimi območji zelo različna.«

Kar pomeni, da je stopnja nacionalne zavesti na Goriškem in Tržaškem vedno precej višja od Videmske pokrajine, ki je ravno tako raznolika: »Običajno se pokrajino pojmovno deli na Benečijo, ki je sestavljena iz Nadiške doline in Terskih dolin, na Rezijo in Kanalsko dolino. Za vsa območja so značilni šibka narodna zavest, visoka stopnja asimilacije in relativno majhno število ljudi, ki aktivno delujejo v okviru struktur slovenske jezikovne manjšine.«

Na najbolj zahodnem robu slovenske poselitve, v Terskih dolinah, »živi danes malo ljudi in le redki še govorijo domače slovensko narečje.«

»Prav posebna enota znotraj Videmske pokrajine je Rezija,« izpostavi avtor in poudari: »Čeprav je dolina že zelo asimilirana in je italijanizacija prisotna na vsakem koraku, med obema skupinama prihaja do zelo velikih napetosti in prebivalci se nikakor ne morejo zediniti, na kakšen način naj bi ohranjali svojo identiteto... Bistvena razlika z ostalimi zamejskimi območji je ta, da drugod večinoma prihaja do napetosti med večinskim narodom in manjšino, v Reziji pa med ljudmi istega jezika in kulture, ki imajo tako razli-

čen pogled na svoj izvor in prihodnost.« Zaradi tega je težko uveljaviti zaščitne zakone za slovensko manjšino v Italiji, kamor je vključena tudi Rezija.

Pravni položaj in dejansko življenje slovenske jezikovne manjšine

Poenostavljeno, v nekaj obrisih rečeno, se je mladi raziskovalec Dejan Valentinčič s Fakultete za uporabne družbene študije v Novi Gorici lotil zahtevne in hkrati hvaležne naloge, predstaviti položaj Slovencev v Reziji. Tudi zato, ker je lahko raznolikost v Furlaniji-Juljski krajini izziv za podobna raziskovanja v drugih manjšinskih okoljih. Z natančnim branjem in poznavanjem razmer najdemo številne podobnosti s Porabjem.

Po kratkem orisu zgodovine Rezije je namenjena pozornost jezikovni identiteti Rezijanov, kjer za jezikoslovce, ki znanstveno proučujejo rezijanščino, »ni nobenega dvoma, genetolingvistično je rezijanščina slovensko narečje. Slovenski so v rezijanščini osnovno besedje, slovnična zgradba in glasovna podoba.« Za Rezijo je enako kot za Benečijo (in tudi za Prekmurje s Porabjem na vzhodu) značilno, »da so bili kot obrobna območja slovenskega jezikovnega prostora poli-

tično-upravno ločena od osrednjega slovenskega prostora.«

Sledi poglavje Mednarodnopravno varstvo slovenske manjšine v Italiji, na kar se navezuje poglavje Italijanska državna in deželna zaščitna zakonodaja za slovensko manjšino. V tem razdelku je objavljena tudi Listina pravic Slovencev v Videmski pokrajini in konferenca o etnično-jezikovnih skupinah.

V poglavju Udejanjanje zaščitne zakonodaje v praksi in dejanska situacija v Reziji avtor predstavlja kulturne organizacije, opisuje politično situacijo, kjer izstopa mnenje skupine Rezijanov, »da Rezija nima nič skupnega s slovensko manjšino.« Zato je ta skupina nasprotovala vključitvi Rezije v zaščitne zakone. Dalje je v tem poglavju predstavljena dvojezična topografija, uporaba slovenščine v izvoljenih telesih, sodstvu in javni upravi. Zanimiva podrobnost je, »da se na občinski upravi da pogovarjati v rezijanskem narečju, v kolikor zaposleni zna in stranka to želi, a to ni posledica predpisov, ampak navade. Uporaba knjižne slovenščine pa ni mogoča, saj je zaposleni ne znajo.«

Za šolstvo avtor ugotavlja, da je zapleten problem v Videmski pokrajini. Pouk na šoli na Ravanci je v italijanščini, kjer je od leta 1991 nekajurni tečaj za učenje narečja. Zakon sicer določa, da je v vrtcih, osnovnih in nižjih srednjih šolah predvidena tudi uporaba manjšinskega jezika, a v praksi se še ni nič zgodilo. Pri medijih so naštet glasila, ki izhajajo v širšem prostoru, »za Benečijo in Rezijo sta pomembnejši manjšinski glasili Slovencev v Videmski pokrajini, tednik Novi

Matajur in petnajstdnevni kulturno-verski list Dom... Pisana sta delno v domačih narečjih, delno v italijanščini, posamezne novice pa so tudi v knjižni slovenščini (občasno pa kakšne novice tudi v furlanščini).« Podrobno je predstavljeno versko življenje, kjer delujeta le en župnik in diakon, oba mašujeta pretežno v italijanskem jeziku. Pri ekonomski situaciji je zapisano, da »Rezija veča za tradicionalno slabo razvito območje.« Zato je izseljevanje mladih zaradi nezmožnosti zaposlitve v dolini eno ključnih vprašanj za prihodnost Rezije. Čeprav bi lahko na gospodarski razvoj vplivalo čezmejno sodelovanje, je tega za zdaj premalo. »Zelo daleč se še zdijo časi, ko bi tudi Rezijani, po zgledu Porabskih Slovencev, iskali službo v Sloveniji ter čez mejo hodili po vsakodnevni opravkih...« Posebej obsežno je poglavje o odnosu Slovenije do rojakov v zamejstvu, kjer, recimo, »da je za Slovenijo udejanjanje njene skrbi do zamejstva najbolj problematično prav v Reziji.« Vzrok tiči v zavračanju stikov s Slovenijo. V zadnjem poglavju se je avtor podrobno ukvarjal z odnosom Evropske unije do narodnih manjšin. In v zaključku zapisal: »Tudi v Reziji, kjer prebivalstvo ni razvilo slovenske narodne zavesti, ampak le lokalno zavest, ki se ji pridružuje italijanska državna zavest, torej ne more biti dvoma, da lahko vsak svojo identiteto čuti, razume in ohranja, kot sam želi.« Zlasti zaskrbljujoče je, da v Reziji ni medsebojnega sprejemanja in sobivanja, kar je že večkrat privedlo do nasilja, »kar je povsem nesprejemljivo.«

ERNEST RUŽIČ

BAKER, KI NAS NAGOVARJA V RDEČEM

Baker (réz) je kovina, ki jo opazimo po njegovi tipični, rahlo rdečkasti barvi. Velikokrat naletimo na odlično izdelan unikatni nakit, ki ga pogosto dopolnjujejo raznobarvni dekorativni kamenčki, perlice, lahko pa nastopa tudi v kombinaciji s kakšno drugo kovino. Pravi izziv za estetsko urejene kuhinje je prav tako bakrena posoda, seveda tam, kamor se poda. Sem sodijo očarljivi kavni servisi, lončki, možnarji, posoda za sadje in kuho. Medtem pa imajo v kopalnicah svoj dom bakrene pipe, podstavki za mila, okrasne posodice...

Če želimo natančneje spoznati zgodbo o bakru, se moramo vrniti kar precej v preteklost. To je čas, ki se imenuje kovinska doba in z rojstvom bakra, brona in nazadnje še železa se je v zgodovini človeštva marsikaj spremenilo. *Bakrena doba ali eneolitik* (4.-3. tisočletje pr. Kr.) je prehodno obdobje med neolitikom in bronasto dobo. V evropski zgodovini in arheologiji se povezuje z začetkom formiranja indoevropskih plemenskih skupnosti, na območjih ob Črnem morju, na Balkanu in na Bližnjem Vzhodu. Za te naseljence so bili značilni živinoreja, poljedelstvo, lov in ribolov. Močnejše povezane in razvite plemenske skupnosti pa so se že ukvarjale z razvojem bakrene metalurgije.

Baker je po svoji strukturi mehkejši material, ki ga je mogoče obdelovati celo z najprimitivnejšim kamnitim orodjem. Na zemeljski površini se najpogosteje pojavlja kot modri azurit, zeleni malahit in kot rdečkasta plast. Ena izmed največjih najdišč so znana – če se ozremo še čez lužo – na območjih Združenih držav Amerike in Kanade, kjer je bilo najdenih okoli 10 000 krajev, kjer se je že leta 3000 pr. n. št. na veliko izkoriščal baker. Izdelani bakreni kosi so dosegali do 100

kg teže. Geokemijska analiza je celo potrdila, da se je ta baker uporabljal vse do Južne Amerike, saj so njegove sledi najdene v mnogih grobovih starodavnih Inkov. Obstajajo pa prav tako za-

Bakrena posoda

pisi, da se je baker iz omenjenih območij prodajal tudi v Egipt in v druge bližnjevzhodne dežele, s posredništvom tako imenovanih »narodov z morja«. Stari dokazi o izkoriščanju bakra segajo tudi v Turčijo (8000 pr. n. št.), kje se nahajajo rudniki bakra, ki jih izkoriščajo še v današnjem času. Zaradi njegove mehkoše so izdelovalci na začetku baker

Bakreni relief

uporabljali zgolj za nakit, z odkritjem obdelave s t. i. hladnim postopkom pa so mojstri dosegli njegovo dvojno trdoto. S tem so uspeli izdelati tudi orodje in orožje željene kvalitete. Venomer pa je bila edina slabost obdelave te kovine njena krhkost.

Vse večja uporaba bakra je bila tudi vzrok za nekatere družbene spremembe, ki so temu sledile. Pojavile so se prve skupine strokovnjakov, rudarjev, kovačev in metalurgov. Vse pomembnejše je postajalo iskanje različnih rud in s tem se je v času do leta 3800 pr. n. št. razširila uporaba bakra po

vsem Mediteranu ter ob obalah Atlantika. Paralelno z bakrom je prišlo tudi do izkoriščanja zlata, srebra in svinca. Po dvesto letih so odkrili še arzen, ki so ga dodajali k bakru ter s tem povečali njegovo trdnost – in s tem je nastala nova kovina – arzenov bron.

Bakrena doba prav tako označuje obdobje, v katerem je človek združil svoje znanje o izdelavi kovinskih predmetov iz bakra, saj ga je v naravi relativno lahko najti. Baker je namreč mogoče hladno kovati in taliti. Taljenje bakra pa je ponovno odprlo možnost za naslednji korak v razvoju človeštva, saj je iz litine bakra in kositra nastal bron. Prav ta iznajdba pa vodi naslednjo stopničko človeštva v *bronasto dobo*.

Prvi neolitski naselitveni val na naših tleh, imenovan »slovenska neolitska skupina«, je čutili v več najdiščih na Koroškem, najizraziteje na Škocjanu pri Maloščah, v Podravju, predvsem na Ptujju, Vumpahu, Brinjevi gori in na Dolenjskem v okolici Krškega.

Največji razcvet in najbolj zaokroženo podoba v tem obdobju pa dobi Ljubljansko barje in jo zato upravičeno imenujemo ljubljanska mostiščarska kultura. Navezanost ljudi na ta prostor je pospešila razvoj njihovih ročnih spretnosti, med katerimi so prevladovali dejavnosti, povezane z vsakovrstno obdelavo lesa, lončarstvom, pletenjem in tkanjem blaga, kuhanjem in varjenjem raznih veziv ter lepil. Potrditev tukajšnje predelave bakra predstavljajo kamni, na katerih so drobili rudo, talilniki, topilniki, livne žličke in kalupi ob prvih izdelkih: sekirah, osteh, šilih in zapestnicah. Uvedba kovine je sprožila razvitejšo fazo mostiščarske kulture, saj nam številčno bogato orodje nazorno predstavlja visoko raven takratne omike in njen pomemben prispevek pri razvijanju novih in naprednejših oblik proizvodjalnih sredstev, s katerimi je človek prirejal okolje za večji pridelek in lažje preživljanje.

Uvedba bakrenih orodij in orožij je vplivala tudi na nenavadno posnemanje kovinskih vzorov v kamniti industriji. Sprva poznamo kladičaste sekire z zoženim čelom, mandaljaste puščice in polkrožna praskala iz kremenca,

Bakrena vaza

ki jih pod vplivom kovinskih vzorov nadomestijo vrbolistne sulične osti in ozka trikotna bodala s polkrožnim nastavkom za držaj. S koščeno varovalno ploščico za zapestje se ponovno oglašata nomadska komponenta iz kulture zvončastih čaš (Padska nižina). Radost doživitega snovanja nekaterih umetniško izdelanih predmetov pa je znamenje zadostne preskrbljenosti z dobrinami, potrebnimi za preživetje, da se je človek mogel sprostiti

Bakreni kavni servis

v ustvarjanju in podoživljanju s svojimi gledišči skladnih in lepih predmetov.

Nesporno pa so družbeno-socialne prvine, ki so jih gojili ljubljanski mostiščarji ohranjene še v naslednjih evropskih civilizacijah, s čimer so ustvarili nadčasovne duhovne vrednote in se s svojo omiko vključili v nadaljnjo rast ter razvoj prihajajočih kultur.

V današnjem času nas baker še vedno vidno nagovarja. Brez dvo-

ma je pri tej temi potrebno omeniti sarajevsko Baščaršijo, kjer se že pol tisočletja srečujejo vzhod, zahod, sever in jug. Baščaršijo je začel graditi davnega leta 1455 ustanovitelj Sarajeva, turški vojskovodja Isa-beg Ishaković, njegovo delo pa je nadaljeval Gazi Husrev-beg. Okoli džamije je zgradil neverjetnih 45 ulic, med njimi tudi »ulico kovanja džezve«. Kovanje džezve so pred stoletji prinesli na to območje iz Turčije in tukaj ga še vedno ohranjajo. Prava džezva je izdelana iz enega samega kosa bakra, ki ga mojster oblikuje v posodo in prevleče s kositrom. Za izdelavo ene, unikatne džezve potrebuje približno pet ur. Turisti kupujejo celo posode, stare 150 let, saj to je blago, ki »lahko čaka«. Dlje ko čaka, vrednejše je.

Današnji ustvarjalci, ki se ukvarjajo bodisi z oblikovanjem nakita bodisi z izdelovanjem kipov iz bakra, nas venomer vabijo k dražecemu dotiku tega »čarobnega« materiala, saj se le-ta že po samem videzu ter prostorski postavitvi enkratno spaja z naravnim okoljem. Kipi, reliefi, instalacije namreč zelo pogosto odražajo avtorjev lastni izraz. Na ploskvah ali objektih svoje-

ga ustvarjanja lahko likovniki uporabljajo različne pristope tako na vsebinski kot na tehnološki ravni. Praviloma pa se še vedno poslužujejo klasičnih kiparskih postopkov. Pogosto upoštevajo

različne socialne principe in govornice posameznih okolij, iz katerih izhajajo. Znotraj tega pa izpovedujejo lastno poetiko, s katero posredujejo svoje intimno doživljanje iz nam doslej neznanih okolij.

To pa ustvarja v nas čut do predmetov v »rdečem«, ki vztrajno nagovarja naš svet, predvsem pa čut do lepega in – nikoli minljivega!

Mojca Polona Vaupotič

OD SLOVENIJE...

Išče se gospodarski minister

Državni zbor se je seznanil z odstopoma ministra za gospodarstvo Jožefa Petroviča in ministrice brez listnice Violete Bulc, pristojne za razvoj in kohezijo, s čimer jima je ta funkcija prenehala. Petrovič je 17. oktobra odstopil zaradi očitkov, da je v času zaposlitve v DZS-ju sodeloval v kartelnem dogovoru. Petrovič je nepravilnosti zanikal, a odstopil, da ne bi obremenjeval dela vlade. Premier Miro Cerar, ki novega kandidata za ministra še išče, je državni zbor obvestil, da bo funkcijo gospodarskega ministra do imenovanja novega začasno opravljal finančni minister Dušan Mramor. Bulčeva je v nagovoru poslancev povzela dogajanje med svojim ministrom. Poudarila je pomembnost tega, da je Slovenija odpravila pomanjkljivosti, zaradi česar je Evropska komisija sprostila izplačilo zadržanih evropskih sredstev. Cerar, ki je na njeno mesto predlagal državno sekretarko Alenko Smerkolj, je medtem sporočil, da bo za začasno vodenje službe za razvoj in kohezijo do imenovanja nove ministrice pooblastil sebe.

Vlada potrdila rebalans proračuna
Vlada je potrdila rebalans letošnjega proračuna. Na finančnem ministrstvu so izračunali, da se bo namesto načrtovanih 8,6 milijarde evrov letos v proračun steklo slabih 8,4 milijarde evrov. Razlika 237 milijonov evrov je nastala predvsem zaradi neveljavljenega nepremičninskega davka, manj denarja od načrtovanega je Slovenija prejela tudi iz evropskega proračuna. Poleg tega mora Slovenija plačati za 150 milijonov evrov obresti več, kot je načrtovala, nenačrtovano pa je bilo tudi vplačilo v pokojninsko blagajno, saj mora namesto Kapitalne družbe (Kad) 124 milijonov plačati državni proračun. Proračunski odhodki se bodo z rebalansom malenkost zmanjšali in bodo določeni pri 9,6 milijarde evrov. Ker strukturni ukrepi niso več mogoči, bodo prihranke iskali predvsem po ministrstvih s krčenjem porabe. S tem se bo primanjkljaj povečal na 1,2 milijarde evrov, izraženo v deležu bruto domačega proizvoda pa s 3,2 na 3,4 odstotka.

Izlet od Lendave prek Maribora do Ljubljane

Slovenska narodnostna samouprava v 18. okrožji Budimpešte že 16 let dela. V tom okrožji živi skurok stau tisoč ljudi, med njimi 13 narodnosti.

Gorice v Jeruzalemi

Mi, Slovenci smo v tom časi probali nota pokazati večini prek programov slovensko kulturo, plese, pesmi in šege. Večinsko lüstvo je leko spoznalo skupine iz Porabja pa iz Slovenije.

Dali smo njim možnost, aj v tej lejtaj skupaj z nami poglednajo lejpo porabsko krajino, vse sedem slovenski vasnic smo gora poiskali in Monošter tö. Notra smo njim pokazali Prekmurje, Bled, Bohinj, Vogel, Kranj, Kranjsko Goro.

Letos smo tak skleneli, ka se znauvič napautimo v Slovenijo, tak smo 20. septembra zazrankoma rano na bus sedli pa smo se najprva stavili v Lendavi, gde smo goravzeli našoga vodnika Lászla Hermana. On je Madžar, doma iz Lendave, da pa živi v Ljubljani.

V Lendavi smo si poglednili gladališko dvorano, katere projektant (tervező) je bijo Imre Makovecz. V cerkvi sv. Katarine smo zmolili molitev pa se napautili prauto Jeruzalema, gde smo dosta goric vidli pa dosta delavni lidi, steri so brali grauzdje. Tej eni so kauštale vino z etoga kraja. Paut nas ja pelala prek po brgej - tak smo se

čütili, kak da bi v Porabji bili - na autocesto prauto Ptuja. V Ptuji smo se stavili pred mestno hišo (városháza), pri minoritskem samostani, kužnem znamenju (pestis

oszlop), potistim smo gora splejzdili na grad, odkec smo vidli cejli Ptuj in Dravsko dolino. Poglegnili smo si cerkev sv. Jurija, tören, pred sterim stoji Orfejov kamen. Na Ptujski Gori smo poglednili cerkev, stero so dali zozidati ptujski grofi na čast Blajžane Device Marije. Tau cerkev dosta prauškarov

Pri Zmajskom mausti v Ljubljani

gora zišče. Po dosta stumbaj smo prišli do cerkve, zato ka na brejgi stoji kak dosta cerkvi in kapejl v Sloveniji. Vrejdno se je bilau trüditi za tisto lepoto, ka nas ja tam čakala. Po molitvi smo z napunjano düšov nadaljevali našo paut v Maribor.

V Maribori smo najprvin šli prauti Dravi, dej smo vidli

grajski zid židovske četrti, (zsidó negyed várfala), od tec smo se šetali do stare trte, stera je skurok 400 lejt stara, gnesden eštje da 60 litrov vina, steroga v male glaže vlejejo in kak protokolarno vino ga dobijo cenjeni gostje, drugo pa odajo. Vidli smo vodni stolp, steri pri starom mosti stoji, mestno hišo, stero so zozidali v 16. stoletji v stili renesanse, kesneje pa so go prezidali v baročni stil. Od tec smo prišli na trg, steri je daubo ime po prvom mariborskom škofu, Antonu Martinu Slomšku. Na trgi stoji stolnica sv. Janeza Krstnika z baročnim oltarom.

Cejli den smo dosta lejpoga preživeli, trüdni smo gratali,

tak smo se vračali prauti Monoštri, dej smo meli večerjo v gostilni Andante in prenočišče v hoteli Lipa, dej se dobro leko vonaspi človek. V nedelo po dobrom in obilnom (bőséges) zajtrki smo se vrnili v matično državo poglednit znamenitosti glavnega mesta. Najprvin smo si poglednili

park Tivoli in grad, potistom srbsko pravoslavno cerkev, Narodni muzej in Narodno galerijo, stavbi Parlamenta in Opere, stolnico sv. Mikloša, mestno hišo, škofijsko palačo, Prešernov trg, frančiškansko cerkev, Tromostovje, Zmajski most...

Na Ptuji pred mestnov ižov

Grada smo nej mogli več pogledniti, ka je vöra že pau šest kazala, pred nami je pa eštje 500 kilomejterov bilau do Budimpešte. Poslovili smo se od našoga vodnika, od steroga smo dosta vse zvedli od Slovenije (gospodarstvo, kultura, pokrajine in tako dalje).

Lejpa dva dneva smo preživeli v Sloveniji. Te spomine nam več ništje ne more vkraj vzeti. Naši prijatelji, steri so bili prvič z nami, so prajli, ka bi radi živeli tam. Prijateljsko, mirno lüstvo so spoznali in lejpe pokrajine so vidli.

Hvala prek novin delavcom hotela Lipa za dober zajtrk in za mesto, gostilni Andante za dobro večerjo, gospodi Hermani, ka nam je tau lepoto nota pokazo in naše prošnje probo spuniti. Hvala lokalni samoupravi 18. okrožja za finančno pomauč.

Jože Karba
Podpredsednik

Pejški na tromejo

15. oktobra se je Drüstvo porabski slovenski penzionistov podalo na tromejo. Tau paut smo že dolgo planirali, že lansko leto. Letos smo se odlaučili, ka mo šli na tromejo 15. septembra, ali vremen je bilau

smo se podali na več kak 5-kilometersko paut. Žlakoma smo šli, paut se je na dugi vlejkla tagor po Soboti (en tau Gorenjoga Senika, op. pisca). Ges sem srečo mejla, ka je moj ruksak tiskala na biciklini Agica.

Gor v brejg je bole težko šlau

strašno, tak dosti dežja je bilau, ka je povauden bila po naši vasnicaj, zatok smo tisti den odpovedali pohod. Podpredsednica drüstva se je tak odlaučila, ka mo šli en mesec kesneje, hvala Baugi te den je bilau vremen trno lejpo. Varaški člani drüstva, steri so gnauksvejta bili većinoma z Gorenjoga Senika doma, so se s pau edenajstim busom pripelali na Senik. Tü so je čakali senički penzionisti. Najprva so si leko poglednili Kúharovo spominsko hišo, stero njim je pokazo predsednik Državne slovenske sa-

ftiči so nam füčkali, zrak je biu dober, mi smo pa ojdli pa na žmani pripovedjali. Micki sem povedala pa pokazala, ka je pazdje pa podpazdje. Zavolo razlike med dvömi rečami smo se naglas smejali, etak smo spoj nej vpamet vzeli, ka smo že prišli na polonje brga. Istina, ka se je te brejg najbolje vlejko, dapa zatok smo ga pregali. Bila sem prva pri kamli (obeliski) pa sem zadjuvkala (zavriskala), istina, nej preveč, ka sem nej sape mejla. Kak dobro je bilau se vsesti na stolicu! Naprej smo vzeli domanje sendviče

Pohodniki na tromeji pri kamli

mouprave, Martin Ropoš. Čüdivali so se, kak lepau je stari farov vred vzeti. Obleke, molitveniki, pohišstvo našoga pokojnoga plebanoša so vöpostavljeni. Varaški »Senčarge« so bili trno presenečeni, većina je zdaj oporvin vidla tau ižo. Eden od nji, Pišta, je ešče vse dojpöšlato dvera, stera so že več kak stau lejt stara. »Že zavolo toga se je splečalo es priti,« so pravli ništrni prva, kak

pa druge dobraute, pa piti je tö nej sfalilo. Če bi vse spili, ka smo s sebov gor na tromejo prinesli, bi nej mogli nazaj dol. Čajt je brž odleto, napautili smo se nazaj. Dapa mi smo že mladi, pa kak šegau majo povedati: Baug aj me gor pomore, doj že sam pridem. Dapa vsi vejmo, ka tadoj po brejgi je dosta bola težko titi. Nej je tak nevarno bilau, vej pa mladi (mlajši) penzionisti so po-

Prevzeli poverilna pisma

Člani Državne slovenske samouprave so 28. oktobra v Budimpešti od predsednice Nacionalne volilne pisarne dr. Ilone Pálffy prevzeli poverilna pisma. Kratko svečanost je organizirala Državna volilna komisija, ta dan so lahko osebno prevzeli poverilna pisma – ob Slovencih – tudi Armenci, Grki, Srbi, Slovaki in Ukrajinci. V Državno slovensko samoupravo je bilo 12. oktobra na lokalnih in narodnostnih volitvah izvoljenih 15 članov. (Bartakovics Ilona, Brasits László, Csatóné Balogh Mária, Faschingné Libricz Irén, Holecz Károly, Holecz Lajosné, Kondor István Péter, Kovács Andrea, Kovács László István, Lázár Éva, Mukicsné Kozár Mária, Nemes László, Ropos Márton, Trajbár István, Treiberné Donczecz Ildikó.)

Na volitvah so slovenski volivci dali svoj glas za listo, ki jo je postavila Zveza Slovencev na Madžarskem. Registriranih je bilo 692 slovenskih volivcev, 468 jih je prišlo na volišča. Državna slovenska samouprava se bo konstituirala 8. novembra, ko bo izvolila tudi svojega predsednika in druge funkcionarje.

magali nam, starejšim. Zgüčali smo se z vodjo Razvojne agencije Slovenska krajina, Andrejo Kovač, ka gda dolpridemo, se stavimo pri Hiši jabolk, ka so tau hišo eške tö nej vidli naši penzionisti, Agica Hanžek je zato bicikli s sebov vzela, ka je naprej šla pa v

smo na zdravdje, vej je pa nam tak zdravdje najbolje potrebno. Čajt je brž tafüčno, ka so Varašanci morali iti na bus. Drgauč morajo priti že z ranim busom, pa te več časa bau. Ka nam je gospodni Baug tak lejpo vremen dau za tau turo, smo vejndrik ejkstra vrejndi bili. Žau je

V Hiši jabolk so nas počakali tisti penzionisti, steri so nej mogli gor na tromejo, dapa čakali so nas reteške pa drugi pokaraj tö

Hiši jabolk vse kredi djala. Starejši, steri so nej šli z nami na tromejo, so nas že pri stauli čakali. Gazdarici Andreja Kovač pa Ildika Windisch sta prinesle eške vrauče reteše, trauje fele. Andrejina mama je spekla škipkovo pecivo, meli smo friško prešani mošt, sok, vodau... Pili

leko tisti, steri so nej prišli. Baug plati vsem, steri ste ojdli z nami ali nam pomagali pri organizaciji ali izvedbi programa. Pa nasvidenje drgauč!

Vera Gašpar
vodja seničke
skupine penzionistov
foto: Marijana Kovač

... DO MADŽARSKE

Pomilostitev tudi za zapornike z dejansko dosmrtno kaznijo

Zaradi sodbe strasburškega Sodišča za človekove pravice je madžarski pravosodni minister vložil v parlament predlog novele zakona, po katerem se lahko pomilostijo tudi zaporniki z dejansko dosmrtno kaznijo. (20. maja letos je strasburško sodišče v konkretnem primeru sprejelo sodbo, da je dejanska dosmrtna kazen ponižujoča in nečloveška.) Po sedanjih odredbi kazenskega zakonika namreč pomeni dejanska dosmrtna kazen na Madžarskem, da zapornik ostane v zaporu res do svoje smrti in niti pogojno ga ne pustijo na prostost. Po novem zakonu se mora avtomatično vložiti prošnja za pomilostitev potem, ko je zapornik prestal 40 let kazni. Prošnja in pogoje za pomilostitev bo potem ocenila 5-članska komisija, katere člani bodo kazenski sodniki. V kolikor se komisija odloči, da je zapornik vreden pomilostitve, se prošnja pošlje predsedniku države. Če le-ta prošnjo zavrne, se mora postopek ponoviti čez dve leti vse do pomilostitve ali smrti zapornika. Po podatkih ministra prestaja na Madžarskem dejansko dosmrtno kazen kakih 40 zapornikov.

Javne bolnice ne bodo nudile storitev samoplačniškim bolnikom

Vlada želi popolnoma ločiti zasebne in javne zdravstvene storitve. Javne zdravstvene inštitucije v prihodnje ne bodo smele nuditi storitev samoplačniškim bolnikom, tudi Državna zdravstvena blagajna ne bo financirala storitev, ki jih bolniki koristijo kot samoplačniki. Državni sekretar za zdravstvo je hkrati poudaril, da vlada pozdravlja in podpira zasebne zdravstvene investicije, ki jim bo v prihodnje Ministrstvo za nacionalno gospodarstvo nudilo tudi določene ugodnosti. Vlada želi konsolidirati javno zdravstvo in več pozornosti nameniti osnovni preskrbi ter preventivi.

Kak mali Jezuš sem išo s krispanom

Rejdko, dapa najde se taši človek, šteri je zadovolen, šteri se ne žaurga, šteroga veseli tau, ka leko dela. Zdaj sem se z ednim tašim pogučavo v Slovenskoj vesi. On je Laci Kranjec, po domanjom Földini. Vrkar na brejgi, leko bi pravo, više Slovenske vesi, na največšom brejgi žive s padaškinjov, gde sonce edno vöro prvin sije kak spodkar v vesi.

- *Laci, tak vejm, ka vas je doma dosta mlajšov bilau, kelši ste vi po vrsti?*

»Dva sta že pomrla, sestra v Meriki pa brat v Švajci. Dja sem skur zadnji, samo Feri, steri v Budimpešti žive, je mlajši od mene, zvün njega te ešče edno sestro mam v Meriki pa edno v Avstriji. Dja sem sam doma austo. Sprvoga je brat Feri, dočas se je včijo, tō doma bijo. Tistoga reda sva te dva bila doma z betežasto materdjov. Sledkar pa že samo sam, zato ka je Feri v Pešt odišo. Cejlak do tistoga ma, ka je mati nej mrla, gda je sedemdesetpet lejt stara bila.«

- *Gda ste se oženili?*

»Gda sem dolazaslüžo vojaško, potistim, sedemdesetšestoga sem se oženo. Dja sem na Váci pa na Aszódi bijo sodak, tam gde so s štükami strejlali. Pri štüki sem dja golaubiše nabijavo, tau sem emo dja za delo. Tej štüki so dvej cavi meli, pa dvanajset kilomejtrov daleč so tastrlili. Gda je štük počo, taši odjenj nazaj vdaro, ka smo nej vidli pa čüli eden drugoga, prauti glasi smo šapko meli na vüji pa radijo, pa tak smo te eden z drugim leko guncáli. Pet nas je bilau pri ednom štüki, s tauga sta dva golaubiše nabijavala, eden je mero, kama trbej strliti, eden je strejlo, peti je v rezervi bijo, šteri drugim pomago.«

- *Gda ste se oženili, te ste ešče doma pri materi živeli?*

»Najprvin smo ešče tam v starom rami bili, samo sledkar, gda sta dvej hčeri prišle, te smo vcujstanili zidati. Tak kak smo malo penez leko krajdja-

li, zato ka nas so z daumi nej mogli pomagati. Mi smo srmacke bili, oča je sam slüžo, pa te nas je ešče sedem mlajšov bilau, kak bi leko nas tak pomagali.«

- *Vi gde ste delali?*

»Ešče prvin kak bi rutjivo, sem že na železnici delo, tak sem tau mislo, ka zavolo tau-ga leko ka vöostanem od so-

Földini Laci iz Slovenske vesi

dakov, dapa nej se je pričakalo. Te je tak bilau, če si petnajset lejt podpiso ka š na železnici delo, te si nej bijo sodak, dapa dja sem zaman podpiso, mena se je nej posrečilo, dvej leta sem mogo dolazaslüžiti. Dja sem na železnici v Somboteli začno delati, pa potistim, ka sem nazaj prišo s sodacijje, sem tadala tam delo, vsevküp deset lejt.«

- *Zaka ste v Somboteli delali, vej pa v Varaši je tō bila železnica?*

»Zato, ka tū v Varaši nej bilau mesta, drugo pa tau, ka tam je baukša plača bila.

- *Ka ste meli za delo na železnici?*

»Taše bejksline (váltó) smo zakapčüvali, gda je mašin (vlak) išo. Gnauk, gda je brat Feri tam odo, sem ma pravo, aj proba, kak se tau dela, dapa on komaj lado, dja se tau z edno rokav lüčo že, zato ka sem žlak emo. Najbola lagvo je te bilau, gda je snej išo, pa te bejksline vse zanoso, te smo je vsigdar pucati mogli, zato ka ovak so se stisnili. Človek je na železnici tak, gda tapride,

ka najprvin spodkar mora začniti, pa samo pomalek pride tagor, ka baukšo delo dobi. Bola naletja je šlau, če si nutra staupo v part (partijo), te si včasim više leko prišo, včasim si prejdjen grato. Dja sem dostakrat daubo priznanje za dobro delo, dapa nikdar mi nej napamet prišlo, ka bi notra staupo v part.«

- *Deset lejt ste v Somboteli delali na železnici, prvin bi nej mogli nazaj v Varaš priditi?*

»Nej, zato ka so me nej pistili, namesto mene so nej najšli človeka, sto bi mojo delo znau tanapraviti. Na pa te sedemdesetdrugoga leta sem leko prišo v Varaš delat, tū je dobro bilau zato, ka je skrak bilau pa tau delo je zame samo špila bila. V Somboteli na den smo meli staupetdeset mašinov, ka je preveč dosta bilau, v Varaši pa ešče frtau telko nej.«

- *Kak tau, ka ranč na taum velkom brejgi ste zidali ram?*

»Zato, ka je tū bila rojstna iža, sprvoga sem go probo popravliti, dapa vido sem, ka s tistoga nika nede, zato ka je moker biu cidjau. Vidli smo, ka škoda bilau ta pejnaze nutra včesniti, tak smo te nauvoga začnili zidati.«

- *Naletja ste ram gorzozidali?*

»Šlau je zato, ka sem od železnice napausado daubo petdeset djezero forintov, pa ranč telko sem mogo nazaj plačati,

nika so mi nej gorzračunali. Samo tau je nej šlau tak naletja, zato ka najprvin so me taposlali, ka ne dobim. Tū v Varaši mi je prejdjen taše tanače dau, če ne dobim, te aj dem k velkoma prejdnjoma pa aj povejm, ka me je on poslo. Tak je bilau, išo sem k prednjoma, šteri mi včasim pravo, ka papirge so vse vredi, samo tau je baja, ka sem nej rdeči, zato sem nej daubo pejnaze. Te je on nazaj neso papire pa njema so podpisali. Dja ga pitam, ka sem dužen, on pa pravi, (božični) svetki so, družino ma, pa če bi njema eden velki krispan prineso. Dja drugi den, kak mali Jezuš, veselo sem išo s krispanom prejk po Somboteli. Vejš ka, petdeset djezero forintov je velka pomauč bila. Vidiš, lopau smo ram gorzozidali pa gda bi že bola naletja bili, te mi je žena mrla. V Pešt sem go vozo k najbaukšim doktorom, pa ešče oni so nej mogli pomagati.«

- *Kak ste sé, na te visiki brejg, cüdjeu gorzvozili?*

»Dostakrat je tak bilau, ka spodkar v dolej so mi ga njali, pa od tistec sem ga te s kravi mogo sé zvoziti. Vejš ka, žive motje sem ga leko sé zvozo, če že motor nej vöprišo v tistoj velkoj blati. Bilau je tak, ka tijarc Morva je pred krave stano z motorom, pa on tō vlejko vauz. Dostakrat so krave tak blatne bile, kak je motor škra-bo, ka sem je ranč nej spozno. Če bi nej emo krav, ranč ne vejm, kak bi te vnaugi cidjeu sé gorspravo.«

- *Gda ste odali krave?*

»Gnauk so me svadile, pa te sem edno kravo audo. Tū v Slovenskoj vesi se je nekaj brso, pa mi smo doma ranč dosta sena meli. Žena je prajla, aj nikan nédem, bola aj senau domau zvozim, zato sem te nagnauk šestdvajsti navilov gora naklo. Tū gora na te velki brejg so krave že vse dolapokleknile, zato ka so nej ladale vlejčti, kaule so nazaj odletele pa sem vse gora

obrno. Te sem čemeran grato pa ešče tisti den sem edno kravo audo na Senik. Žena, gda je iz židane fabrike domau prišla, je včasim vpamet vzela pa je pitala, gde je krava. Od čemerav sem go audo, pravim. Ti tam maš drugo, tisto pa odaj ti. Pa ka bilau? Ona je lagovejšo kravo dragše taodala, kak dja lepšo. Potistim smo ešče en čas meli telice, stere smo doladavali, zato ka trbelo pejneze, gda smo zidali. Dapa sledkar smo se več s tistimi tō nej spravljali, zato ka nejse splačalo pa žena tō betežna gratala.«

- *Kak ste se spoznali s padaškinjov, s šterov zdaj vküp živeta?*

»Gnauk smo v Avstrijo šli na taši katoličanski izlet, gde so nam dosta vse lejpoga pokazali, pa ona je tam tō paulek bila. Dola smo si sedli na obed, ona je ranč pri meni sejdla, pa te tak sva se eden drugomi nutpokazala. Pa rejsan je tak bilau, na prvi pogled lübezen gratala, tauma je zdaj že dvanajset lejt.«

- *Vidi se njej tū pri vas?*

»Fejst se njej vidi, samo k taumi velkomi brejgi se ne more vcujzeti, če kama dé, te mlajši pridejo pa go z motorom pelajo.«

- *Pa vi ste se vcujzeli k taumi velkomi brejgi?*

»Mena je tau nikanej, na den večkrat plezlim po njem gora pa dola.«

- *Kelko lejt ste vi že v penziji?*

»Tau leto je bilau ranč deset lejt, ka sem v penzijo odišo. Dapa dja po pravici povejm, ka v krvi mam, ka vsigdar moram nika delati, dja brezi dela ne morem ostati. Name nika žene, te cejle bregé kaulivrat sem vse z rokav dolapokauso, sprtulejt sem pa senau odavo, telko sem emo. Name delo veseli pa hvala Baugi, leko delam, zato ka zdravdje ešče dotejgamau mam, samo aj tau tak ostane ešče dugo lejt.«

Karči Holec

Velki bau-bau Oskar

Pravijo ka je bau-bau tisto, ka vanej nika nega, znoutraj pa je prazen gé. Depa, geste eden najbolje istinski bau-bau. Zové se Oskar. Tou je nej tisti bau-bau, s sterin postrašuvajo mlajše: Če ne boš vrli, te bau-bau odnesé. Naš Oskar se za trno velkoga drži, depa, un je vcejlak mali bau-bau, nika nej vekši od napršnjaka.

Djastrek pa zavec

Mali bau-bau Oskar je znouva lango kaulakvrat. Je lango kaulakvrat, samo aj najde. Samo aj najde nekoga, ka ga leko kak najbolje pošteno postraši. Samo aj koga postraši, ka po tejm leko grata velki bau-bau Oskar. V tejm svojom iskanji se nin srejdj poula najde. Niške ne vej, un pa eške najmenje. Niške ne vej, kak je na tisto njivo prišo, un pa eške najmenje. Najprva je varaš biu, po tejm dvej ali tri vesnice. Kak je slejgnja vesnica nin zar ostanola, je že poule bilou. Ja, samo tak nagnouk več nej enga rama bilou, vse naokauli samo ena velka njiva.

»Na, je tou kakšo delo? Je tou sploj kakšo delo, se pitam? Vej pa nin nikoga nega! Nin nikoga nega, samo tou nekšno bildje. Pa kak aj zdaj koga postrašim? Ka? Bildje mo postrašuvo?«

Sto vej? Sto vej, leko bi se bildje tō postrašilo? Depa, mali bau-bau Oskar je nej od toga brodo. Brodo je od toga, aj dé ta naprej ali pa se aj vznak ta nazaj potegne. Aj se ta nazaj v tisto slejgnjo vesnico nut v kakšo kmično lüknjo potegne. Tam bi leko čako. Bi leko čako na kakšoga mlajšoga človeka, ka ga kak najbolje za istino pa kak najbolje pošteno postraši. Depa, naš Oskar nej vedo. Nej vedo, aj dé naprej ali pa ta nazaj. Tak je ta njegva oneja, ka je vanej nika nega,

znoutraj pa je prazna gé, čakala. Je ta oneja čakala, ka se ma zgoditi. Pa se je zgodilo.

Depa prva se je zgodilo, trbej nika povedati. Vej je pri človeki ranč tak gé. Kak steri človek čemerasti po svejti ojdi, trno malo vpamet vzeme. Tak je mali bau-bau Oskar tō nej vpamet vzeu, kak v bildji ena, druga, tretja, štrta pa stouta stvar živé. Čemeri so njemi tou nej dopistili. Tak je nej vedo, kak leko tam korata najdeš. Gousanco, stera se sūče gor po velkom cvejti. Od fčel je boukše nej gučati. Ranč tak njemi je nej nikšna müja, sumič ali pa kakša druga stvar s peroutami naprej prišla. Ja, čemeri vsikšoga glüpoga pa slepoga naredijo. Pa nej samo za kakšo takšo malo stvar! Kak müš pa kak zavec sta, kak bi njiva sploj nej bilou. Dokejč.... Dokejč se ne zgodi nika vcejlak ovakšoga.

Nagnouk na našoga Oskara nikšna senca spadne. Više njega djastrek krouge dela. Pa po tejm vpamet vzeme vsikšo stvar kaulak njega. Müši nut v lüknje silo majo, eden mali gejš se kak najbolje brž vküper potegne, se vküper potegne pa gežico vüške gor postavi. Tista senca pa je eške vsigdar više njega. Naš Oskar ga zdaj dun vpamet vzeme. Dun vpamet vzeme djastreka. Depa, njemi je ta stvar eške nej poznana.

»Ka škeš? Leko, ti name škeš

postrašiti? Vej pa pamet mej! Ge sam velki bau-bau Oskar pa mene niške ne more postrašiti. Ge tebe moram postrašiti. Buuuuuuuuuuu!« Tak je »buuuuuuu« ta gor, djastrek pa je tadale krouge delo. Je tadale krouge delo, dokejč se je nej kak strejla doj spüsto. V tejm Oskar vpamet vzeme maloga zavca. Zavec je mali, eške ne vej, ka je tou djastrek.

»Vej tebe tō postrašim. Ti, ti, kosmato stvorenje! Buuuuuuuuu!«

Kak tou naredi, mali zavec djastreka vpamet vzeme. Kak bi zavec biu najbolje včeni, že se nut v mali grm potegne. Djastrek se skur stavi malo više zemle. V tejm čemerasti Oskar znouva vöpisti tisti svoj buuuuuuuuu. Djastrek brezi zavca v škramplinaj odleti nika dale, zavca pa tō več nin nega. Mali bau-bau Oskar je znouva gizdavi, kak niške ne more biti.

»Ge ne vej, ka je tou bilou. Škem prajti, ne vej, sto je tou biu. Vej, pa tou, kak sem tistoga više mene pa tistoga na zemlej tak postrašo, ka enoga več nega. Zdaj pa eške aj stoj povej, ka sam ge mali bau-bau.«

Že po tejm, gda se je vlejko nikan tadale, je zavec že skako nut v komanco. Tisti djastrek pa si je za obed müš zgrabó.

Miki Ros

Pismo iz Sobote

Djapke pa grüške

Kak vejo prajti, djapke pa grüške nej sloboudno vküper mejšati. Pravijo, ka djapke v eden košar dejo, grüške pa v drugi. Če bi je vküper djali, bi tou tak vövidlo, kak bi sou pa cukér vküper zmejšali. Tou od toga guči, kak mora vse na svojom mesti biti. Ja, grüške v svoji košaraj, djapke v svoji, sou v ednom glaži, cukér ranč tak v ednom drügom glaži. Zakoga volo sam tou pismo tak začno? Vej vam tou tak brž vöovadim.

Pravijo, ka ne smeimo vse vküper mejšati. Leko ka je tou ranč istina gé. Leko ka tou ranč tak mora biti. Ka ranč vse takšo mora biti, kak nekaj zapovej. Depa zakoj je meni nej sloboudno grüške pa djapke v eden košar vküper djasti? Vej se pa dun vidi, ka je djapka pa ka je grüška. Takšo so si, vejn, političarge vözbrodili. Uni vejo takšo prajti:

»Gospodje, ne mejšate grüške pa djapke!«

Vejte, geste takšna gesen, ka je grüšek pa djapka trno malo. Zato volo sva s sausedom djapke pa grüške vküper v bečke nabila, aj dun nika palinke dobiva. Pa moram prajti, ka je sploj nej lagva palinka bila. Tak ka aj mi ne gučijo, kak je nej sloboudno grüške pa djapke vküper klasi.

Naša stara mati, aj njoj je léka zemla, je vsigdar eno ali dvej svinje mejla. Tam zar za ramom so tiste indašnje djapke pa grüške rasle. Pa mi je večer prajla, aj dem pa je za svinje gor poberem, ka do géle. Pa sam go pito, če samo grüške ali samo djapke. Nika ne prebejraj, mi je prajla. Vse gor poberi pa njim sipli v korito. Vaj, kak so svinje gele! Tak, ka aj mi ne gučijo, kak je nej sloboudno grüške pa djapke vküper klasi.

Zatoga volo bi tem našin prejnijim položó na srcé, aj si nika vcejlak drugoga zbrodijo. Leko bi prajli:

»Gospodje, ne mejšamo vküper sou pa cukér.«

Takšo se boukše čuje kak pa tiste djapke pa grüške. Pri tejm bole vejmo, ka je tou mejšanje enoga z drugim nej najboukše obredjeno delo. Depa dun bi leko od aska bilou. Ge bi tistim našim v parlamenti pa eške nindri indri vsikšomi kilo cukra pa souli vküper zmejšó. Po tejm bi njim zapovedo, aj vsikšo zrno preberejo. Na eden kraj zrno po zrno cukra, na drugi kraj zrno po zrno souli. Po tistim, gda bi vse tou prebrali, bi njim znouva vse vküper zmejšó, aj tadale preberajo zrno po zrno. Tak bi nej na nikšne norije brodili, s tejm bi nikšne škode nej več delali. Ja, če bi nej na norije brodili, steri bole istino ma od drugoga.

Tak ka sou pa cukér se tō leko vküper mejšata. Pa je od té mejšance leko velki asek, samo če bi tak bilou, kak sam povedo. Zdaj pa moram skončati, ka mi je žena na stoli sou pa cukér vküper zmejšala. Pravi, bole aj tou prebejram, kak pa na norije brodim. Gda preberem vsikšo zrno souli pa cukra, vam znouva kaj napišem.

Miki

Zveza Slovencev na Madžarskem | Novice | Programi, prireditve

Zveza Slovencev na Madžarskem
Magyarországi Szlovének Szövetsége

Zveza Slovencev na Madžarskem

Gardonyijeva 1
9970 Monošter/Szentgotthárd
Telefon: 00 36 94 380 208
00 36 94 552 596
E-pošta: info@zveza.hu

zveza.hu

WWW.SLOVENC.HU

